

BASIN BÜLTENİ

30.06.2025

Elif Esen:

“Koruyucu Aile Günü’nde çağrımızdır; çocuklar için aile temelli, hak temelli ve güvenli bir sistem kurulmalı”

ÇOCUK HAREKETİ

Çocuk Hareketi Danışma Kurulu Başkanı ve İstanbul Milletvekili Elif Esen, 30 Haziran Koruyucu Aile Günü dolayısıyla Çocuk Hareketi Çocuğun Korunması ve Adaletine Erişimi Komitesi ile hazırlanan bildiriye okudu. Esen, “Çocukların üstün yararı adına koruyucu aile sistemi güçlendirilmeli; kurum merkezli değil, çocuk merkezli bir anlayış esas alınmalıdır” dedi.

TBMM’de partiler üstü bir inisiyatif olarak gelişen ve birçok partiden milletvekillerinin desteklediği Çocuk Hareketi bünyesindeki Çocuğun Korunması ve Adaletine Erişimi Komitesi ile hazırlanan açıklamada, koruyucu ailelerin sadece “bakım veren” olarak tanımlanmasının çocukların ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı belirtildi. Esen, "Bu çocuklar, bu aileleri öz ailesi gibi görürken; devlet, bu bağı tanımadığında hem çocuğun bağlanma hakkı ihlal ediliyor hem de koruyucu ailelik kurumu yara alıyor" ifadelerini kullandı.

Çocuk Hareketi’nin bildirisinde öne çıkan bazı tespitler ve çağrılar şunlar:

- Koruyucu ailelik kurum bakımı değildir. Aile temelli bakım sisteminin bir parçası olarak görülmeli; çocuğun duygusal güvenliği, süreklilik hakkı ve bağlanma ilişkisi gözetilmelidir.
- Karar süreçlerinde keyfiyet değil, izleme ve uzman değerlendirmeleri esas alınmalıdır. Biyolojik aileye dönüş kararı verilirken yalnızca kan bağıının değil, çocuğun fiilen yaşadığı ve bağ kurduğu çevrenin değerlendirilmesi gerekir.
- Sosyal hizmet personelinin niteliği artırılmalı; çocuk mahkemesi hakimleri çocuk hakları ve psikolojisi konusunda özel eğitimlerden geçirilmelidir.
- Evlat edinme süreçlerinde standartlaştırılmış kriterler getirilmeli; yargı kararlarında yeknesaklık sağlanmalıdır.

Esen, açıklamasında yakın zamanda kaybettiğimiz değerli hukukçu Prof. Dr. Rona Serozan’a da atıfta bulunarak, “Nasıl bir çocukluk yaşanırsa, öyle bir toplum inşa edilir. Çocuğun iyilik haline yatırım yapmak, bir toplumun adaletine, vicdanına ve ortak geleceğine yatırım yapmaktır” dedi.

Çocuk Hareketi olarak, koruyucu ailelerin çocuklar için sadece geçici bir ‘istasyon’ değil, kalıcı bir güven limanı olabilmeleri için gereken yasal ve sosyal düzenlemelerin takipçisi olacaklarını vurgulayan Esen, “Çocuğun korunduğu değil, güçlendiği bir sistem inşa etmek zorundayız” diyerek sözlerini tamamladı.

ÇOCUK HAREKETİ

Çocuğun Korunması ve Adaleti Komitesi

Koruyucu Aile Günü Bildirisi (Tam Metin)

Koruyucu aileliğin teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla, 23 Haziran 2021 tarihinde Cumhurbaşkanlığı’nın 2021/12 Sayılı Genelgesi ile Himaye-i Etfal Cemiyetinin kuruluş tarihi olan 30 Haziran Günü, “Koruyucu Aile Günü” olarak ilan edilmiştir.

Bizler Çocuk Hareketi olarak, çocuğa dokunan her konuda var olacağımız sözümüzü bugün de tutuyoruz. Koruyucu aile gününde öncelikle çocuğun üstün yararı gözetilerek kurulmuş koruyucu aile modeli hakkında farkındalık sağlamak, ikincil olarak bu

sistemin dünya standartlarında uygulanabilir hale gelmesi için yapılması gerekenleri, koruyucu ailelere yerleştirilen çocukların ve ailelerin yaşadıkları sorunları duyduğumuzu, bildiğimizi, ortak çözümler üretilebilmesi için politika yapıcılarının dikkatine sunacağımızı belirtmek üzere bu bildiriye hazırlamakta ve dikkatlerinize sunmaktayız.

Bu bildiriye bizimle birlikte kaleme alarak, gücümüze güç katan, İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından hazırlanan "Koruyucu Ailelik Sisteminin Güçlendirilmesi: Mevzuat ve Uygulamada Hak Temelli Öneriler" başlıklı rehberde de vurgulandığı üzere; koruyucu ailelerin yaşadığı yapısal ve hukuki sorunların tespit edilerek bu sorunlara çocuk merkezli, hak temelli ve sürdürülebilir çözümler geliştirilmesi, koruyucu aile müessesesinin güçlendirilmesi açısından elzemdir.

Koruyucu ailelere yerleştirilmiş olan çocuklar, bu aileleri kendi aileleri gibi benimsemekte, bu çocuklar koruyucu aileler için öz evlattır. Biz, koruyucu aileliğin, kurum bakımının bir parçası olarak sayılmasını ve bu ailelerin sistemde sadece "bakım veren" olarak görülmesinin önüne geçilmesi için gereken yapısal ve mental değişikliğin öncüsü olmak istiyoruz.

Çocukların, çoğu zaman keyfiyetle, ne çocuğun yüksek yararına ne de biyolojik ailenin durumuna dair araştırmalar yapılmadan verilmiş kararlarla, sonradan ortaya çıkan biyolojik ailelerine döndürülmeleri, koruyucu aileleri çocuğun gözünde "istasyon aile" haline sokmaktadır. Koruyucu aileler, çocuğun gününe gecesine şahitlik ederek onu biyolojik ailesinden daha iyi tanıma şansını haiz olmuş "güven kişi"leridir. Çocuğun iyilik hali için gönülden uğraşırken, yasalar önünde biyolojik ailenin önceleniyor olması çocuğun üstün yararına aykırı olabilmektedir. Koruyucu ailelerin, çocuklarının refahı için onları en iyi tanıyan insanlar olarak söz hakları olmalıdır.

Çocukların sistem eliyle koruyucu ailelerden, dolayısıyla alıştıkları ortamdan alınarak, bir alışma/ bağlanma süresi dahi vermeksizin biyolojik ailelerinin bakımına verilmesinin prensiplere, ilkelere ve çocuk özelinde ihtiyaç analizlerini içeren izlemelere ve raporlamalara bağlı hale sokulmalı ve bu süreçte koruyucu ailelerin de söz hakkı olmalıdır. Koruyucu aile ve biyolojik aile uzlaşısı ile devletin kontrolünde çocuğun üstün yararı neyi gerektiriyorsa onu yapmak üzere bir araya gelmelidir.

Ülkemizde ki biyolojik aile ile koruyucu aile arasında hiyerarşi yaratan anlayış, ne yazık ki koruyucu ailelerin sayısının artmasının önünde en büyük engeldir. Bu noktada sistemin biyolojik aile üstün yararını değil aksine, çocuğun üstün yararını değerlendiriyor olması gerekmektedir.

Öte yanda biyolojik aileler ve koruyucu aileler ile iletişime geçen ve çocukların hayatları hakkında karar verilmesinde son derece önemli bir yeri olan raporları hazırlayan sosyal hizmet çalışanlarının belli bir tecrübeye sahip ve gerçekten gerek AİHM, AİHS, gerekse Yargıtay kararlarına, pedagoji ve psikolojiye hakim uzmanlardan seçilmesi, bu personelin yetersizliği halinde ise bu vasıflara haiz elemanların istihdam edilmesi ve çocukların geleceği hakkında karar veren aile ve çocuk mahkemesi hakimlerinin yine "çocuğun üstün yararı" ilkesini benimseyen bir eğitimden geçirilmesinin uygulamada yaşanan bir çok sorunun çözümünde son derece etkili olabilecektir.

Yine uygulamada açılan evlat edinme davalarında yeknesaklık sağlanması açısından da özen yükümlülüğünün yalnızca hâkimin ya da kurumun takdir yetkisinden çıkarılarak belli standartlara bağlanması, aynı olaylarda farklı kararların çıkmasının da önünü kesecek ve sistemin adil yönetilmesini sağlayacaktır. Bir kısım dünya ülkelerinde olduğu gibi belli bir süre içinde çocuğunu geri alabilecek standartlara ulaşamayan biyolojik ailelerin bir süre sonra keyfe keder bir şekilde çocuğu almasının önüne geçmek, "nasılsa devlet bakar" zihniyeti ile düşünmeden çocuk sahibi olmak ve böylece gelecekte oluşabilecek vasıfsız bir nüfusun oluşmasını engellemek ve devletin gelir kaynaklarının bireylerin keyfiyeti doğrultusunda harcanmasının önüne geçmek konusunda da yapıcı ve caydırıcı olacak, çocuğu alıştığı ortamdan kolayca alınabilecek bir meta, adeta "vestiyere bırakılmış bir ceket" olma halinden de kurtaracaktır.

Yakın zamanda kalplerimize gömdüğümüz saygıdeğer hocamız Rona Serozan'ın dediği gibi; çocuk haklarında uluslararası insan hakları ve anayasal temel haklar salt çocuklar için yinelenmekle kalmazlar; aynı zamanda tüm toplum için pekiştirilirler de. Çünkü yadsınamaz bir olgudur ki nasıl bir çocukluk yaşanırsa, öyle bir büyüklük yaşanır, öylesine de çocuk yetiştirilir. Bu anlamda çocuk haklarını kökleştirme, bir toplumun demokratik kültürüne ve geleceğine ilişkin en yararlı yatırım ve en verimli katkı sayılabilir. Burada her türlü riski ve yükü seve seve üstlenip bir evladın hayatına dokunan ailelerin güçlendirilmekten ziyade ötekileştirilmesi, biyolojik ailelere üstünlük tanınması ve sonrasında koruyucu ailelerin evlatlarıyla kurdukları bağın hiçe sayılması, bu kurumu zedelemekte ve gelişmesinin önünü kesmektedir.

<https://we.tl/t-clxwjcThmf> (Elif Esen bildiri video)